

Список використаних джерел:

1. Андрійчук В.Г. *Ефективність діяльності аграрних підприємств: теорія, методика, аналіз*: монографія. Київ, 2005. 292 с.
2. Дієсперов В.С. Оцінка діяльності сільськогосподарських підприємств за статистичними формами звітності. *Економіка АПК*. 2009. №9. С. 68-73.
3. Аграрний сектор економіки України (стан і перспективи розвитку) / за ред. М.В. Присяжнюка, М.В. Зубця, П.Т. Саблука, В.Я. Месель-Веселяка, М.М. Федорова. – Київ, 2011. 1008 с.
4. Кернасюк Ю.В. Сучасний вимір агросектору. Режим доступу: <http://agro-business.com.ua/agro/item/7942-suchasnyy-umir-ahrosektoru.html>.
5. Ключко В.М. Шляхи підвищення ефективності АПК України. *Економіка АПК*. 2013. №1. С. 45-48.
6. Лупенко Ю.О., Саблук П.Т., Месель-Веселяк В.Я., Федоров М.М. Результати і проблеми реформування сільського господарства України. *Економіка АПК*. 2014. №7. С. 26-38.
7. Макаренко П.М., Мельник Л.Л. Економічний потенціал різних форм аграрних підприємств. *Економіка АПК*. 2011. №7. С. 89-97.
8. Малік М.Й., Шпикуляк О.Г., Супрун О.М. Розвиток підприємницької діяльності в аграрному секторі: макроекономічний аспект. *Науковий вісник Ужгородського університету*. Серія Економіка. 2017. Вип. 1(49). Т. 2. С. 32-37.
9. Господарський Кодекс України: Закон України від 16.01.2003 №436-IV із змінами та доповненнями №1070-VI(1070-17) від 05.03.2009. Київ: Верховна Рада України. Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws>.
10. Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» (щодо удосконалення деяких положень) від 05.10.2017 р. №2164-VIII. Київ: Верховна Рада України. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2164-19>.
11. Офіційний веб-сайт Головного управління статистики у Волинській області. Режим доступу: <http://www.lutsk.ukrstat.gov.ua>.

Рецензент д.е.н., професор Голян В.А.

УДК 338.48: 911 (477.82)

Тищук І.В., к.е.н., викладач

Поліщук Л.М., к.т.н., викладач

Колісник Б.І., к. е.н., викладач

Луцький національний технічний університет

ТУРИСТИЧНА ІНФРАСТРУКТУРА ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ: ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ

У статті проаналізовано сучасний стан та основні тенденції розвитку туристичної інфраструктури Волинської області, яка слугує основою для подальшого розвитку туризму в даному регіоні.

Ключові слова: туризм, туристична інфраструктура, Волинська область.

Tyshchuk I., Polishchuk L., Kolisnyk B.

TOURIST INFRASTRUCTURE OF THE VOLYN REGION: MAJOR TRENDS OF DEVELOPMENT

The modern state and basic progress of tourist infrastructure of the Volyn area, that serves as the background of further development of tourism in this region, trends are analysed in the article.

Keywords: tourism, tourist infrastructure, Volyn region.

Тищук І.В., Полищук Л.М., Колісник Б.І.

ТУРИСТИЧЕСКАЯ ИНФРАСТРУКТУРА ВОЛЫНСКОЙ ОБЛАСТИ: ОСНОВНЫЕ ТЕНДЕНЦИИ РАЗВИТИЯ

В статье проанализировано современное состояние и основные тенденции развития туристической инфраструктуры Волинской области, которая служит основой для дальнейшего развития туризма в данном регионе.

Ключевые слова: туризм, туристическая инфраструктура, Волинская область.

Постановка проблеми у загальному вигляді і її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Ефективно діюча сучасна туристична інфраструктура є важливим чинником формування конкурентоспроможної вітчизняної туристичної галузі у світовому розподілу праці, оскільки туристичний бізнес стимулює розвиток таких галузей господарства, як будівництво, транспорт, торгівля, сільське господарство, виробництво товарів народного споживання, зв'язок тощо. Туристичні ресурси туристи сприймають через об'єкти туристичних інтересів, тобто визначні пам'ятки, природні об'єкти і природно-кліматичні умови, соціокультурні об'єкти показу тощо, які здатні задовольняти потреби туриста під час туристичної поїздки або подорожі. Проте для того, щоб ці об'єкти повністю використовувалися в цілях туризму, необхідна належна інфраструктура. Україна, маючи усі передумови для розвитку туризму, не приділяє належної уваги розвитку цієї сфери господарства. Саме тому, дослідження інфраструктури туризму є надзвичайно актуальною.

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми. Значний внесок у дослідження туристичної інфраструктури зробили українські вчені, серед яких: І.М. Школа, Г.І. Єлистратова, А.Б. Гайдук, Ю.О. Коваленко, Д.А. Корнева, І.В. Кулькова, О.О. Любіцева, В.К. Кіптенко, А.П. Румянцев, К.О. Соколова, В.Ф. Буйленко та ін. Незважаючи на наявність великої кількості праць, присвячених дослідженню туристичної інфраструктури, на сьогоднішній день це питання потребує більш детального розгляду.

Цілі статті. Метою даної статті є обґрунтування та визначення передумов і здійснення аналізу основних тенденцій розвитку туристичної інфраструктури Волинської області.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Фахівці вважають, що в основу розвитку туризму покладено саме туристичну інфраструктуру, її організація та функціонування, правові та методологічні аспекти. Згідно Закону України «Про внесення змін і доповнень до Закону України «Про туризм» туристична інфраструктура – сукупність різних суб'єктів туристичної діяльності (готелі, туристичні комплекси, кемпінги, мотелі, пансіонати, підприємства харчування, транспорту, заклади культури, спорту тощо), які забезпечують прийом, обслуговування та перевезення туристів [1]. Тобто, це будівлі і споруди, засоби комунікації, транспортна система, які задіяні в наданні туристичних послуг. В нормативно-правових актах використовується також поняття «туристичні ресурси України», яке тлумачиться як «пропоновані або такі, що можуть пропонуватися, туристичні пропозиції на основі та з використанням об'єктів державної, комунальної чи приватної власності» [2].

Туристичні ресурси туристичної інфраструктури будь-якого регіону лежать в основі розвитку туристичної галузі в цілому. До таких ресурсів відносять як природні, так і штучно створені людиною об'єкти, які залучені до створення відповідних туристичних продуктів. Саме їх наявність та кількість у регіоні і формує його туристичний бізнес [3].

Туристична інфраструктура – це сукупність штучно створених рекреаційних закладів (санаторії, бази відпочинку, готелі, ресторани та ін.) та супутніх об'єктів, побудованих для загального користування за рахунок державного інвестування (автомобільні та залізничні дороги (шляхи), пункти пропуску, аеропорти, лікарні, школи тощо). Послуги інфраструктури відіграють свого роду роль, яка зв'язує різні сектори туристичної галузі, включаючи кінцевого споживача та початкове визначені процесом становлення індустріального, а згодом – постіндустріального суспільства, адже таке суспільство не може обходитись без них [4].

Зазначимо, що інфраструктуру туризму можна розглядати як комплекс видів діяльності щодо створення умов для реалізації туристських послуг. Слушним є і розуміння туристичної інфраструктури як сукупності різноманітних об'єктів, що використовуються для задоволення потреб туристів. Якщо в першому випадку акцент

ставився на діяльнісному, динамічному аспекті, то в другому випадку наголошується на матеріально-технічному, статичному прояві туристичної інфраструктури. Близьким за змістом є і понятійна конструкція «туристична індустрія», яку слід тлумачити як сукупність суб'єктів туристичної діяльності, підприємств харчування, транспорту, торгівлі, закладів культури, освіти, спорту тощо, які забезпечують надання послуг, виробництво та реалізацію товарів для задоволення потреб туристів. Туристична інфраструктура сприяє виробництву туристичного продукту – попередньо розробленому комплексу туристичних послуг, який поєднує не менше, ніж дві такі послуги, що реалізується або пропонується для реалізації за визначеною ціною, до складу якого входять послуги перевезення, послуги розміщення та інші туристичні послуги, не пов'язані з перевезенням і розміщенням, наприклад, послуги з організації відвідувань об'єктів культури, відпочинку та розваг, реалізації сувенірної продукції тощо.

Під інфраструктурою туристичного бізнесу розуміють також сукупність організаційних структур і нормативно оформлених процедур, що забезпечують функціонування та взаємодію суб'єктів туристичної діяльності і регулюють рух матеріальних, фінансових, інформаційних потоків між ними та зовнішнім (соціальним і природним) середовищем. На думку А.Гайдук, структуру туристичної ринкової інфраструктури можна представити у вигляді трьох складових: інституційної, інформаційної, регламентуючої [5, с.16].

Інституційну складову становлять загальні інституції (транспорт, готелі, банки, страхові компанії, митниця, інвестиційні фонди тощо) і спеціалізовані інституції (туристичні фірми, рекламні підприємства, спеціалізовані страхові компанії, служби маркетингу тощо). Інформаційна складова містить такі елементи як:

- розповсюдження інформації (Інтернет, засоби масової інформації); - інформаційний та рекламний бізнес;
- інформаційно-туристичний ресурс (необхідність створення образу романтичної подорожі, який би приваблював туристів, стимулював туристичну активність і ефективне використання туристичного потенціалу регіону). Регламентуюча складова туристичної інфраструктури містить в собі нормативно правові акти, що регулюють відносини в цій сфері життєдіяльності суспільства. Правова регламентація розвитку туристичної інфраструктури здійснюється: на державному рівні – Верховною Радою, Кабінетом Міністрів, Міністерством економіки та торгівлі, на регіональному рівні – місцевими органами влади та самоврядування.

За даними Світового економічного форуму, Україна наразі використовує менш ніж третину від наявного туристичного та рекреаційного потенціалу. За експертними оцінками, у разі повноцінного розкриття українського туристичного потенціалу надходження до бюджетів усіх рівнів можуть становити до 10 млрд дол. США на рік, саме такі надходження отримують країни, спів вимірні з Україною за туристично-рекреаційним потенціалом [6, с. 27].

Волинська область є однією з найбільш привабливих у туристично-рекреаційному плані територій України яка має унікальні умови для просування на ринок туристичного продукту та відзначається унікальністю природного середовища з високо цінними мальовничими водно-болотними та лісовими ландшафтами. Волинь є одним із найбільш заліснених регіонів України. Загальна площа земель лісового фонду області становить 697,7 тис. га, в тому числі земель, вкритих лісовою рослинністю, – 646,4 тис. га. Це становить третину території області і 6 відсотків площі лісів України. Найбільш залісненими є Маневицький, Камінь–Каширський, Шацький райони, де площа лісів займає 58–48 % території.

На території регіону під охороною держави перебуває 1534 об'єкти культурної спадщини, налічується 20 історичних населених місць, діють два історико-культурні заповідники. Область багата на озера. серед західних областей України вона має їх найбільше. Загальна їх кількість становить – 267, в тому числі: в басейні річки Прип'ять – 198, а в басейні річки Західний Буг - 69. У басейні р. Прип'ять протікає 111 річок

загальною протяжністю 2812,7 км. найбільші з них - Прип'ять, Стир, Стохід, Турія. також, на території регіону знаходиться, 231 рекреаційна зона та три Національні природні парки (Цуманська пуща, Припять-Стохід, Шацький), достатньо розвинена мережа туристично-рекреаційних закладів [7].

Тому, існує необхідність проведення аналізу та оцінки основних тенденцій розвитку туристичної інфраструктури Волинської області, адже саме такий аналіз є підставою для висновків стосовно кола проблем, які існують, і вимагають ухвалення регулювальних рішень.

Ключовими факторами, які сприяють активному розвитку туризму в регіоні, постають:

- активізація попиту на туристичні послуги з боку вітчизняних та зарубіжних споживачів;
- унікальні природно-рекреаційні ресурси регіону;
- багатогранна історико-культурна та етнографічна спадщина регіону;
- колоритне різноманіття традицій, національних цінностей, народних звичаїв та промислів різних етногруп сільського населення регіону;
- проведення великої кількості фестивалів та інших розважальних подій у Луцьку та на території області;
- вигідне географічне розташування;
- екологічна чистота сільських територій, відсутність екологічно небезпечних та шкідливих для навколишнього середовища і здоров'я людей виробництв;
- наявність потужного житлового фонду у сільській місцевості;
- значні можливості надання спеціалізованих туристичних послуг у сфері рибальства, полювання, проведення екскурсій тощо [6].

За останні п'ять років розвиток туризму у Волинській області відзначився незначним збільшенням кількості туристичних фірм, які працюють над створенням власного туристичного продукту, інвестують кошти у розвиток власної матеріально-технічної бази.

На даний час працює 66 об'єктів туристичної діяльності (табл. 1). Мережа санаторно-курортних і відпочинкових закладів області нараховує понад 200 установ, більше 300 садиб сільського зеленого туризму, 226 з яких у Шацькому районі.

Протягом попередніх років значні кошти державного та місцевого бюджетів було спрямовано на ремонтно-реставраційні роботи на пам'ятках історії та культури – об'єктах туристичного показу. А саме відремонтовано та відреставровано: меморіальний музей В'ячеслава Липинського у с. Затурці Локачинського району, Шляхетський будинок у Луцькому замку, будинок Ігоря Стравінського в Устилузі та Покровської церкви в с. Піддубці Луцького району. З метою розвитку туристичної та рекреаційної інфраструктури Шацького району за рахунок коштів державного бюджету здійснено будівництво дороги навколо оз. Світязь та каналізаційного колектора санаторію «Лісова Пісня» [9].

Таблиця 1.

Кількість об'єктів туристичної діяльності у Волинській області станом на 2017 рік

Усього	Туристичних операторів	Туристичних агентів	Що здійснюють екскурсійну діяльність	Задіяних штатних працівників
66	4	53	9	110

Джерело: складено автором на основі [9]

У Волинській області знаходяться своєрідні історичні населені пункти та унікальні пам'ятки містобудування і архітектури, функціонує два історико-культурних заповідники: у м. Луцьку – «Старе Місто» та м. Володимирі-Волинському – «Стародавній Володимир». В селі Рокині є скарбниця історичних пам'яток - Народний

музей історії сільського господарства Волині, який налічує понад 200 експонатів, діюча експозиція просто неба - Волинський скансен.

Яскраві регіональні особливості Волинської області, поряд з багатим природно-ресурсним та історико-архітектурним потенціалом, створюють всі передумови для організації сучасної туристичної інфраструктури і розвитку вітчизняного та міжнародного туризму на її території.

Кількість пам'яток культури, що охороняються державою, на території Волинської області становить понад тисячу двісті об'єктів. Багато з них розташовані в обласному центрі - місті Луцьку.

До найцінніших пам'ятників культури цього міста належить Верхній замок Луцька (т. зв. Замок Любарта) XIII-XIV ст., Церква Покрови Пресвятої Богородиці XIII - XV ст., Кафедральний собор Святих Апостолів Петра і Павла XVII ст., Церква Воздвиження Хреста Господнього XVII в., синагога XVII ст., Собор Святої Трійці XVIII ст., а також Євангельсько-Аугсбургська церква початку XX ст. Унікальний характер має єдиний на території України Музей волинської ікони, у фондах якого знаходиться чудотворна Холмська ікона Божої Матері XI ст.

Багато цінних пам'яток культури знаходиться у Володимирі-Волинському, одному з колишніх градів червенських, який у середні віка був столицею Володимир-Волинського князівства. До найбільш важливих відноситься Собор Успіння Пресвятої Богородиці XII ст., Церква Святого Василя XIII-XIV ст., а також залишки середньовічного городища. Неподалік Володимира-Волинського, у селі Зимне, знаходиться Святогірський Успенський монастир, побудований наприкінці X - на початку XI ст., який є одним з найстаріших об'єктів такого типу в Україні.

Велике туристичне значення має також селище Олика - колишня резиденція магнатського роду Радзивіллів, в якому зберігся замок кінця XVI - початку XVII ст., костел Св. Петра і Павла XVI ст., а також костел-колегіата Святої трійці XVII століття.

Також, розвинена мережа торгівельних закладів, представлена відомими марками, яка представлена в таблиці 2 [7].

Таблиця 2.

Торгівля, споживчий ринок		
Кількість (станом 01.01.2017)		
Об'єктів в торгівлі, в т.ч.: торгові павільйони (стаціонарні об'єкти та тимчасові споруди), магазини, супермаркети та мінімаркети)	1083	одиниць
продовольчих	456	одиниць
непродовольчих	627	одиниць
Торгові центри	12	одиниць
Тимчасові споруди, в тому числі	392	одиниць
Торгові павільйони	183	одиниць
кіоски	209	одиниць
Закладів ресторанного господарства в тому числі	298	одиниць
бари	63	одиниць
ресторани	33	одиниць
кафе	201	одиниць
Ринків, всього	18	одиниць

Джерело: складено автором на основі [10]

Щодо кількості готелів, то ситуація залишається стабільною. Перспективний потенціал щодо поселення людей складають гуртожитки, які можуть працювати в літній час у форматі недорогих готелів чи хостелів.

Велику роль в розвитку туризму відіграють маленькі готелі, мотелі та приватні садиби, які здійснюють свою роботу на околицях або за межами міста. Кількість таких

об'єктів постійно збільшується. Перевагою їх є гарне співвідношення ціна/якість та набір додаткових послуг, цікавих туристам.

Позитивним є широкий ціновий діапазон готельних послуг, що може задовольнити потреби вибагливих туристів (таблиця 3).

Упродовж 2013-2017 рр. послугами колективних засобів розміщення скористалися 117939 тис. осіб, у тому числі у готелях та аналогічних засобах розміщення зупинялися 85182 тис. приїжджих (таблиця 3).

Таблиця 3

Кількість колективних засобів розміщування у Волинській області

	2013	2014	2015	2016	2017
Кількість колективних засобів розміщування	150	138	139	137	131
Кількість розміщених	117939	108129	112480	117455	124937
Кількість готелів та аналогічних засобів розміщування	67	64	66	61	58
Кількість розміщених	85182	76067	83657	89021	94701

Джерело: складено автором на основі [8]

На рис. 1 графічно зображено динаміку кількості колективних засобів розміщування Волинської області з 2013 по 2017 рр.

Як бачимо з діаграми кількість розміщуваних в готелях та аналогічних засобах розміщування з кожним роком збільшується, не зважаючи на зменшення кількості КЗР і уже в 2017 році сягає 94701, що на 5680 тис. осіб більше ніж у 2016 році.

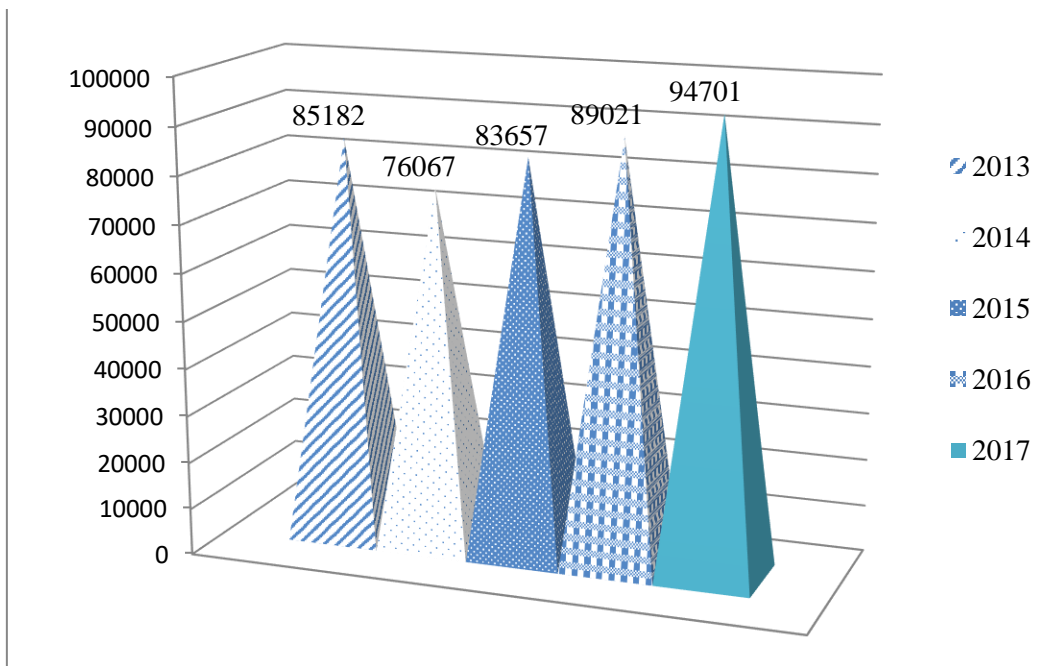

Рис. 1. Кількість розміщуваних готелях та в аналогічних засобах розміщення

У сучасних умовах розвитку готельне господарство є однією з головних складових туристичної галузі України. Готельне господарство є складовою туристичної індустрії та в її структурі виконує ключові функції, пропонуючи відвідувачам комплекс послуг, у формуванні та реалізації яких беруть участь усі сектори й елементи індустрії гостинності. Матеріальна база закладів розміщення туристів виступає одним з визначальних чинників якості туристичного сервісу загалом. Однак сучасна українська інфраструктура закладів розміщення недостатньо відповідає міжнародним нормам проживання та відпочинку. Волинська область є однією з перспективних для розвитку туризму територій України. Її туристична привабливість характеризується вдалим

географічним розташуванням, багатим історико-культурним та природно-ресурсним потенціалом.

Волинська область має потужний туристичний потенціал, що в свою чергу дозволить приймати велику кількість туристів (таблиця 4).

Таблиця 4.

Туристичний потенціал Волинської області

2	Центри туристичної інформації	17	Музейних закладів
3	Національні парки	1534	Об'єкти культурної спадщини
231	Рекреаційна зона	20	Історичних населених місць
113	Рекреаційних пунктів	49	Народних умільців
256	Озер	11	Фестивалів (понад 1000 туристів)
285	Агросадиб	1	Туристичний кластер
152	Заклади розміщення	8	Маркованих туристичних шляхів
7	Санаторіїв	5	Активних туристичних клубів
2	Екопарки	48	Суб'єктів туристичної діяльності

Джерело: складено автором на основі [10]

Культурно-дозвіллева туристична інфраструктура області складається із закладів різних типів: театрів і кінотеатрів, клубів і диско-тек, бібліотек і музеїв. Здебільшого ці заклади використовує місцеве населення (табл.5) [11, с. 97].

Таблиця 5.

Основні заклади культури та мистецтва у Волинській області

№ п/п	Назва	Кількість
1.	Обласні академічні театри (музично-драматичний та театр ляльок)	2
2.	Обласна філармонія	1
3.	Обласний науково-методичний центр культури	1
4.	Школи естетичного виховання, з них:	37
	музичних	27
	художніх	3
	шкіл мистецтва	7
5.	Вищі мистецькі навчальні заклади I-II рівнів акредитації	1
6.	Заклади культури клубного типу	670
7.	Бібліотеки	557
8.	Музеї, з них:	106
	державні музеї – 17	17
	музеї на громадських засадах – 89;	89
9.	Державний історико-культурний заповідник	2
10.	Парки культури і відпочинку	3
11.	Зоопарк	1
12.	Кінотеатри	8

Найбільшу кількість культурних закладів мають міста: Луцьк, Ковель, Нововолинськ та Володимир-Волинський [8].

Заклади культурно-дозвіллевої інфраструктури впливають на формування туристичної привабливості області. Створення якомога більшої кількості таких закладів сприяє збільшенню грошових витрат туристів, а отже – надходжень до місцевого бюджету [11, с. 99].

Волинська область входить в число найбільш привабливих у туристично-рекреаційному плані територій України та характеризується достатнім економічним та соціальним потенціалом про що свідчить кількість туристів (рис. 1). Підтвердженням цього слугує статистика за період від березня 2016 року по квітень 2017 року згідно даних мобільних операторів:

- Кількість осіб, які виїжджали до інших областей України – 802 881;
- Кількість внутрішніх туристів Волинської області – 1 015 035;

- Кількість іноземців, які перебували на території області – 51 906;
- Кількість мешканців Волинської області, які виїжджали в інші країни світу – 1 104 539 (рис. 2) [9].

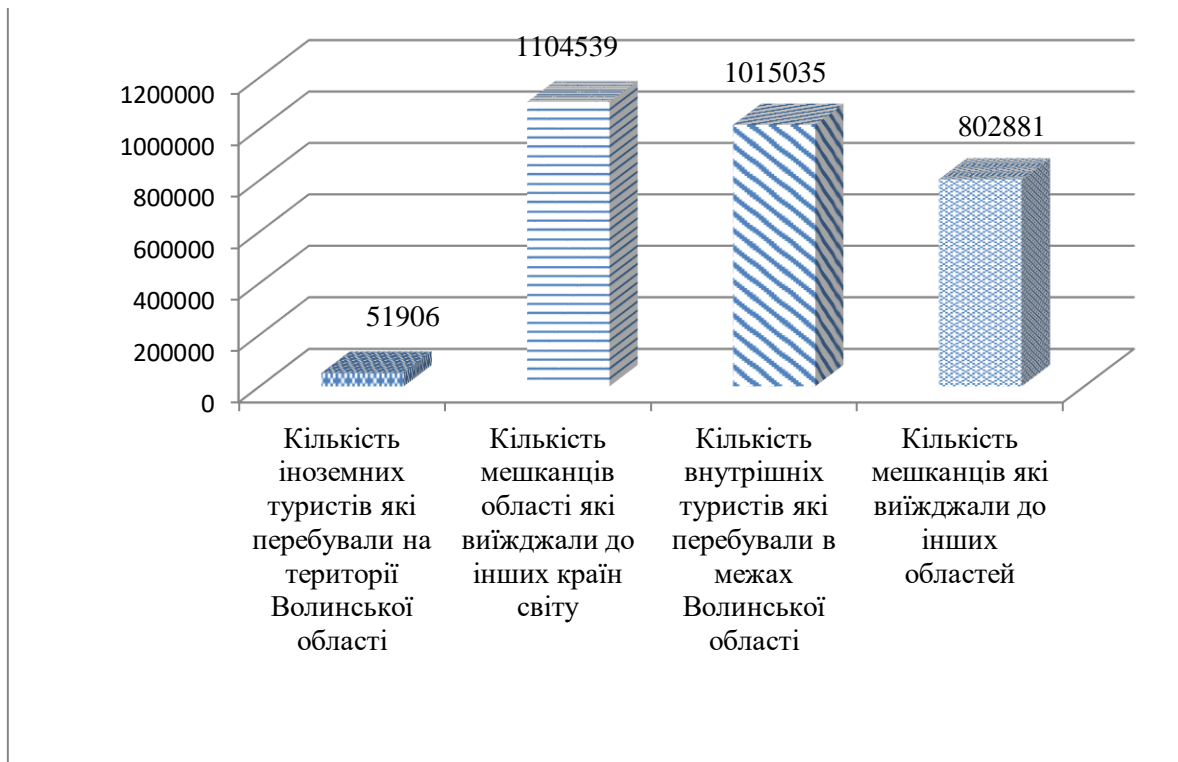

Рис. 2. Динаміка туристичного потоку у Волинській області

Волинь – єдиний регіон України, що має кордон з країнами Європейського та Митного союзів та знаходиться на невеликій відстані від столиць і більшості головних міст Центральної і Західної Європи на інтенсивно зростаючих світогосподарських зв'язках в напрямках Захід-Схід та Північ-Південь, тобто, транспортні магістралі перетворюються на міжнародні транзитно-туристичні коридори з розгалуженою туристичною інфраструктурою.

На півночі Волинська область межує з Брестською областю Республіки Білорусь, на півдні – з Львівською областю, на заході – з Холмським і Замостським воєводствами Республіки Польща. Отже, географічне розташування Волинської області є вигідним з позиції туристично-ресурсного чинника розміщення, залучення інвесторів у розвиток туризму та туристів.

Щодо кількості обслуговуваних іноземних туристів, то Волинська область посідає третє місце серед усіх областей України (таблиця 6).

Але, як показують дослідження сектору туризму, Департаменту інфраструктури та туризму, кількість іноземних туристів які перебували на території Волинської області значно більше і їх кількість сягає 51906 тис.

Згідно маркетингового дослідження витрати туристів на 1 особу на добу складають:

- внутрішні туристи – 983 грн;
- іноземні туристи – 1545 грн.

Таблиця 6.

Кількість обслуговуваних іноземних туристів

	Обслуговано в ізних (іноземних) туристів усього	У тому числі за метою поїздки					
		службова, ділова, навчання	дозвілля, відпочинок	лікування	Спортивний туризм	Спеціалізований туризм	інші
Україна	1042	24	409	609	–	–	–
Волинська	108	–	108	–	–	–	–
Івано-Франківська	4	2	2	–	–	–	–
Київська	3	–	3	–	–	–	–
Львівська	612	–	3	609	–	–	–
Миколаївська	9	–	9	–	–	–	–
Одеська	50	–	50	–	–	–	–
Полтавська	174	22	152	–	–	–	–
Харківська	14	–	14	–	–	–	–
Хмельницька	30	–	30	–	–	–	–
м. Київ	38	–	38	–	–	–	–

Джерело: складено автором на основі [8]

Висновки. Отже, як показують дослідження Волинська область входить в число найбільш привабливих у туристично-рекреаційному плані територій України та характеризується достатнім економічним та соціальним потенціалом про що свідчить кількість туристів, яка постійно зростає. Але, залишається велика кількість пам'яток історії та культури – об'єктів туристичного показу, що потребують проведення ремонтно-реставраційних робіт, встановлення туристичних знаків-вказівників до них та облаштування їх засобами для доступу людей з обмеженими фізичними можливостями, туристично-рекреаційні та лікувальні ресурси використовуються не в повній мірі.

Тому, відповідним органам державної виконавчої влади, місцевого самоврядування, необхідно приділяти більше увагу питанню розвитку туристичної інфраструктури, оскільки ефективність розвитку туризму в регіоні цілком залежить від туристичної інфраструктури, що в свою чергу може принести значні наповнення до місцевого бюджету.

Список використаних джерел:

1. Туристична діяльність. Нормативна база / упор. О. М. Роїна. – К.: КНТ, 2005. – 448 с.
2. Закон України Про внесення змін до Закону України "Про туризм" // Відомості Верховної Ради. – 2004. – № 13. – С. 180.
3. Єрко А. Сучасний стан розвитку туристичної інфраструктури Волинської області / А. Єрко, К. Савич // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Географія. – 2016. – № 1. – С. 163–170.
4. Енциклопедичний словник-довідник з туризму / упоряд. В. А. Смолій, В. К. Федорченко, В. І. Цибух. – К.: Слово, 2006. – 372 с.
5. Мініч І. М. Соціальні чинники і функції інфраструктури туризму: соціологічний аналіз: Автореф. дис. канд. соц. наук. // 22.00.04 – економічна соціологія. – Інститут соціології НАН України. – Київ, 2002. – 173
6. Тищук І. В. Оцінка основних тенденцій розвитку сільського зеленого туризму в Україні. Науковий журнал «Економічний форум». Луцьк: РВВ Луцький НТУ, 2018. № 4. С. 79–86.
7. Стратегія розвитку Волинської області до 2020 року. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://voladm.gov.ua/proekt-strategi%D1%97-rozvitku-volinsko%D1%97-oblasti-na-period-do-2020-roku/>
8. Офіційний сайт Державної служби статистики України. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
9. Туристична діяльність в Україні. Статистичний бюлетень 2017 року. Державна служба статистики України. Київ, 2018. 76 с.
10. Офіційний сайт Департаменту інфраструктури та туризму Волинської облдержадміністрації. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://volynrada.gov.ua/news/yak-rozvivati-turizm-na-volini-v-ramkakh-regionalnoyi-programi>
11. Олійник Я. Б. Суспільно-географічне дослідження туристичної інфраструктури Волинської області: монографія / Я. Б. Олійник, І. В. Єрко. – Луцьк : Волинська обласна друкарня, 2014. – 164 с.

Рецензент д.е.н., професор Ковальська Л.Л.